

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра державного управління,
документознавства та інформаційної діяльності

ISSN 2617-4650

<https://doi.org/10.31713/st1-220190>

*Присвячений першому випуску
магістрів місцевого самоврядування*

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

збірник наукових праць
Спецвипуск 1-2, 2019 р.

Рівне – 2019

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Антонюк О. Р.	
Вплив державного регулювання на розвиток ринку аудиторських послуг в Україні	7
Бурачик А. І.	
Кадрове забезпечення системи охорони здоров'я в регіонах та сприйняття населенням медичної реформи (на прикладі Рівненської області)	14
Джинджоян В. В.	
Вплив органів державного управління на стратегічне управління розвитком туризму в Рівненській області	20
Корбутяк В. І., Михальчук К. П.	
Удосконалення системи державного регулювання працевлаштування молоді в Рівненській області	26
Зима І. Я.	
Визначення регіональних особливостей проведення медичної реформи	35
Сазонець І. Л.	
Особливості оцінювання діяльності органів місцевої влади в містах та в об'єднаних територіальних громадах	40
Свиридон О. В.	
Вдосконалення процесу та виявлення переваг створення об'єднаних територіальних громад (на прикладі Рівненської області)	45
Сивий Р. П.	
Регулюючий вплив установи «Центр розвитку місцевого самоврядування» на об'єднання територіальних громад	52
Тихончук Л. Х.	
Завдання та напрями роботи органів державного управління та місцевого самоврядування в сфері розвитку промислового потенціалу Рівненської області	58
Фесянов П. О., Хомич В. О.	
Вплив системи місцевого самоврядування на розвиток соціально-економічних процесів в місті	63
Цецик Я. П.	
Внутрішня політика органів польської влади на Волині у 1928-1930 рр.	68
Шанюк В. І.	
Курс на реформування процесу децентралізації державного управління	73
ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	
Вдовиченко Ю. В., Лещенко М. М.	
Економічна концентрація за участю транснаціонального капіталу: нові можливості для інноваційного синергізму	79
Гессен А. Є.	
Формування соціальних програм підприємств на основі оцінки рівня корпоративної соціальної відповідальності	91
Поляков М. В.	
Моделі інноваційної діяльності у міжнародному бізнесі	100
Рябокоть М. В.	
Концепція інжинирингових шкіл в контексте формування національної інноваційної системи	108
Сазонець О. М., Ващишин А. О.	
Державне регулювання функціонуванням та розвитком критичної інфраструктури в державах світу	117
Саленко А. С.	
Науково-методичні підходи до визначення виробництв як високотехнологічних країнами світу та міжнародними організаціями	127
Підготовка фахівців з місцевого самоврядування в Національному університеті водного господарства та природокористування	139

УДК 338.001.36

<https://doi.org/10.31713/st1-2201914>

JEL : D 63, M 14, O 15

Гессен А. Є.,

к.е.н., доцент кафедри економіки та менеджменту
туристичної діяльності
Дніпропетровський гуманітарний університет

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОГРАМ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ ОЦІНКИ РІВНЯ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Hessen A. Y.,

PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Economics and
Management tourist activity
Dnipropetrovsk Humanitarian University

FORMATION OF SOCIAL ENTERPRISE PROGRAMS BASED ON CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY LEVEL

Проведено аналіз світових моделей корпоративної соціальної відповідальності управління та систематизовано підходи до оцінювання ефективності корпоративного сектору України. Сформульовано принципи формування, функціонування та розвитку підприємств, що базуються на виявленні тенденцій корпоративної соціальної відповідальності. Розроблено системно-динамічну модель оцінки рівня КСВ, що дозволяє відтворювати процедуру моделювання за вказаними показниками та поширено представлену методику оцінки ефективності впровадження КСВ за умови збереження економічної і соціальної складових.

Обґрунтовано шляхи підвищення сучасного економічного середовища функціонування підприємств, що базуються на виявленні тенденцій корпоративної соціальної відповідальності та отримано значення узагальнюючої характеристики; визначено рівень стійкості розрахованих оцінок за умови взаємопов'язаності та взаємообумовленості впливу показників один на одного.

The world models of corporate management social responsibility are analyzed and the approaches to assessment of Ukraine's corporate sector efficiency with consideration for social problems solving are systematized. We have set forth the principles of formation, functioning and development of companies in terms of corporate social responsibility tendencies determination, which, in distinction from the existent ones, are characterized by high tax pressure on organizations and lack of methods of regulatory encouragement of socially responsible organizations. The special instrument, a form for structured interview used for theoretical analysis of researches made in this field with consideration for our own perspective on this range of problems is developed. The ways of improvement of modern economic environment of companies' functioning in terms of corporate social responsibility tendencies determination are substantiated, and the values of generalizing characteristic are determined. The sustainability level of settled assessments subject to interrelatedness and interdependence of influence made by each index on another one is defined.

Ключові слова: соціальні програми підприємств, рівень корпоративної соціальної відповідальності, послуги, модель оцінки індексів.

Keywords: social programs of enterprises, the level of corporate social responsibility, services, assessment model of indexes.

Постановка проблеми. Економічне середовище, в якому нині функціонують підприємства, суттєво впливає на умови праці і життя людей. Йдеться про участь капіталу в розвитку соціальної інфраструктури за місцем розташування суб'єктів господарювання, а також про їх соціальну відповідальність в місцевому, регіональному і національному масштабах.

Соціальна активність підприємств, як правило, розглядається у рамках доктрини «соціальної відповідальності бізнесу». Щодо великого бізнесу, використовується також інший термін – «корпоративна соціальна відповідальність». Оскільки в Україні соціальна активність характерна саме для великого корпоративного підприємництва, і підприємства є індикаторами розвитку економіки, то дослідження цих процесів набуває особливого значення.

Існуючий у даний час механізм функціонування соціальних відносин не повною мірою відповідає вимогам часу, рівню розвитку продуктивних сил, класичним закордонним зразкам, у зв'язку з чим вітчизняні вчені приділяють особливу увагу даним питанням, а в містах Києві, Дніпропетровську, Харкові та Рівному склалися і ефективно функціонують потужні наукові школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процеси соціального розвитку, корпоративного управління та соціальної ролі бізнесу в суспільстві набули широкого висвітлення у працях таких зарубіжних науковців, як: А. Александер, Е. Брігхем, Дж. Вебер, У. Гордон, Ф. Котлер, А. Кульман, М. Лі, М. Портер, Дж. Стігліц, А. Суботін, Дж. Фабозці, М. Хартман, У. Шарп, Б. Шнейдер.

Проблемам формування корпоративної соціальної відповідальності як елемента системи функціонування підприємств присвячено праці таких авторитетних учених-економістів, як: О.І. Амоша, Я.Г. Берсуцький, І.А. Бланк, С.В. Богачов, І.П. Булеєв, Н.І. Верхоглядова, Л.С. Головкова, В.А. Євтушевський, В.В. Македон, М.В. Мельникова, С.Ю. Лукін, Г.О. Назарова, М.І. Небава, А.С. Поважний, І.Л. Сазонець, О.М. Ястремська. Завдяки їх напрацюванням створено теоретичну базу соціальних складових корпоративного управління в Україні, розроблено практичні рекомендації, які

справили значний вплив на відпрацьовування процедур корпоративної соціальної відповідальності на рівні окремих підприємств, регіонів та економіки України в цілому.

Суттєвий вклад у розробку теорії корпоративного управління з урахуванням зростання соціальних факторів діяльності суб'єктів господарювання здійснили В.В. Болюбаж, В.М. Гриньова, Є. Лібанова, Ф.Ю. Поклонський, П.І. Сокурєнко, О.Б. Чернега.

Мета статті. Багатогранність та актуальність теми зумовлює необхідність її подальшого дослідження і потребує детального аналізу питань соціальної спрямованості спільних напрямів діяльності підприємств, влади, профспілок та роботодавців України. Тому в статті розглянуто таке важливе питання як формування соціальних програм підприємств на основі оцінки рівня корпоративної соціальної відповідальності.

Результати дослідження. На основі критичного аналізу зарубіжної та вітчизняної наукової літератури необхідно конкретизувати поняття «соціальної програми» як комплексу узгоджених заходів за цілями, строками, ресурсами і виконавцями у масштабах визначеної території та галузі соціальної сфери, що спрямовані на вирішення комплексу соціальних проблем. Як правило, соціальний і соціально-економічний ефект соціальних програм виражається у підвищенні якості життя громадян і суспільства в цілому.

На основі логічного узагальнення та синтезу наукових підходів можна визначити, що об'єктом особливого соціального піклування підприємства є його працівники як основний рушій розвитку, створення умов для їх професійного зростання, особистого розвитку і повноцінного відпочинку, забезпечення максимально комфортних умов праці тощо.

За умови реалізації соціальних програм постає проблема спільного фінансування проектів соціального інвестування в розвинених країнах: підприємства виділяють кошти на реалізацію цих проектів без залучення бюджетних ресурсів. В Україні ситуація має певну специфіку. Так, для деяких вітчизняних підприємств тема реалізації соціальних програм при впровадженні корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) спочатку передбачається за їх ініціативою, а не

виникає з примусу суспільства чи держави. Це, в першу чергу, підприємства, які сформувалися на базі радянських, і яким дісталася у «спадок» необхідність підтримувати соціальну інфраструктуру окремих населених пунктів. Ситуація ускладнюється тим, що нерідко зустрічаються підприємства, які намагаються приховати свої неетичні дії через демонстрацію певних досягнень, наприклад, у благодійності. Суспільство на даний час чекає активної позиції підприємств понад мінімальний і обов'язковий набір вимог. Частина цих «вимог» підприємства встановлюють самі для себе, наприклад, ефективність і прибутковість діяльності; інша частина – передбачена законодавчо (необхідність сплати податків та ін.). Ймовірно, підприємства потребують розуміння того, що у суспільства є додаткові очікування від їх діяльності.

Концепцію соціально відповідальної поведінки підприємств давно переведено зі складу теоретичних обґрунтувань до її активного впровадження, що здійснюється представниками бізнес-середовищ внаслідок розвитку таких тенденцій, як: зниження ролі держави в соціальній сфері; збільшення вимогливості з боку споживачів до діяльності підприємств; розподіл відповідальності між партнерами і підвищені вимоги, у тому числі соціальні, з боку інвесторів. Соціально відповідальна поведінка не вимагає радикального розриву зі звичайними формами корпоративної діяльності. Зважаючи на викладене вище, у дисертації визначено основні принципи побудови соціально орієнтованих підприємств (рис. 1).

Рис. 1. Принципи побудови соціально орієнтованих підприємств

Важливим науковим завданням є систематизація підходів до класифікації соціальних програм при впровадженні КСВ підприємств. Аналіз сучасної економічної літератури дає підстави констатувати, що більшістю авторів розглянуто особливості КСВ в економіці, натомість відсутні дослідження за даною тематикою у будівництві. Будівництво задовольняє потреби не лише громадян і держави, але й різних видів економічної діяльності. Розвиток будь-якого іншого економічного сектора залежить від обсягу потужностей і технічних можливостей будівництва. Існуючий в Україні попит на житло створює умови для ефективного інструменту реалізації соціальних програм і дозволяє будівництву як виду економічної діяльності ефективно функціонувати, бути привабливим економічним об'єктом для інвесторів. Шляхом узагальнення та уточнення вже існуючих підходів автором запропоновано напрями впровадження будівельних послуг за видами ринкових суб'єктів.

Таким чином, розв'язання проблеми ринкової перебудови житлового будівництва в Україні стане реальним за наявності нормативно-правової бази, яка б стимулювала роботу всіх сфер будівництва, а також запровадження принципово нового інвестиційного механізму, що забезпечував би надходження коштів до даної сфери економіки з різноманітних джерел фінансування: державних, приватних, комерційних, іноземних.

Розвиток соціальних програм з будівництва житла є одним із засобів покращення існуючої складної ситуації в Україні. Будівництво доступного житла за рахунок державних коштів на даний час майже зупинено. Зважаючи на вищевикладене, з метою реалізації даної програми державою повинні бути створені умови для забезпечення взаємодії з підприємствами щодо будівництва доступного житла середнього класу за вартістю, яка не перевищує усереднену вартість спорудження житла.

Світова практика реалізації КСВ підприємств спирається на прагнення будувати свої відносини з громадськістю, орієнтуючись на довгостроковий період, оскільки саме постійні споживачі забезпечують стабільність бізнесу. Втрата постійних споживачів миттєво знаходить своє відображення у зменшенні обсягів реалізації. Однією з важливих передумов

реалізації інвестиційних намірів забудовників є формування прозорого і стабільного правового поля для їх діяльності. В основу соціальних програм та заходів слід покласти концепцію сталого розвитку, за якою КСВ визначається як довгострокове зобов'язання підприємств щодо етичної поведінки під час провадження своєї діяльності та сприяння економічному розвитку з метою покращення якості життя «стейкхолдерів». Перспективність даної доктрини підтверджена апробацією у розвинутих країнах світу.

Отже, забезпечення сталого розвитку значною мірою обумовлено специфікою цілей і завдань самого підприємства.

Соціальні програми з сегментування ринку житла в Україні представлено у двох напрямках: державна підтримка громадян (надання житла на умовах оренди (найму) на певний строк чи безоплатно у безстрокове користування з правом подальшої приватизації, безоплатне надання на умовах найму); державне регулювання сегмента ринку (встановлення обґрунтованих норм та порядку надання житла, регулювання архітектурно-планувальних та вартісних показників такого житла, будівництво житла за рахунок бюджетних та інших коштів, державний архітектурно-будівельний контроль і нагляд у будівництві).

Спостерігається недостатня увага з боку держави у напрямі підтримки підприємств, для яких стратегічним пріоритетом є участь в інноваційних «перегонах». Найважливішою проблемою стає забезпечення виробництва фінансовими ресурсами в обсягах, що відповідають вимогам ринкової економіки. Відтак, підприємства повинні швидко розвиватися і звертати особливу увагу на розподіл власних коштів та залучення інвестицій. Зважаючи на те, що велика частина будинків зводиться за рахунок коштів населення, основним пріоритетом діяльності підприємств у суспільстві є максимізація обсягів виготовленої продукції, підтримка рівня добробуту своїх працівників та ін. При цьому, стратегічні цілі підприємств полягають у забезпеченні зайнятості, своєчасній сплаті податків та виплаті заробітної плати працівникам.

У сучасних умовах ринкового функціонування та специфіки впровадження соціальних послуг не сформувалася уніфікована система показників: кожне підприємство її

визначає самостійно. В економічному середовищі склався набір вимог, які повинні задовольняти визначені показники діяльності, а саме: системність; взаємодоповнюваність; об'єктивність; можливість вираження абсолютними, відносними, питомими величинами; ретроспективність; можливість порівняння, ведення обліку, здійснення аналізу.

Як свідчить практика успішних західних підприємств, всі вони серйозно підходять до робіт в області соціальної відповідальності і сприймають їх як стратегічний напрям діяльності. Підприємства не лише фіксують свої наміри в програмних документах, але і публічно їх озвучують, користуючись універсальними засобами PR. Більшість досліджуваних компаній в даній галузі мають розробки, пов'язані з політикою зі збереження здоров'я, безпеки, екології.

Автором було проведено спеціальне анкетування щодо дослідження перспектив розвитку соціальної відповідальності підприємств на прикладі Дніпропетровської області. Було розроблено спеціальний інструментарій – анкету стандартизованого інтерв'ю. Зміст анкети (специфіку питань, структуру розділів тощо) сформовано на основі здійсненого теоретичного аналізу досліджень, які проводилися в даній сфері з урахуванням власного бачення цієї проблематики. Також

враховано загальні рекомендації щодо розробки дослідницьких інструментів: коректне формулювання запитань, використання відкритих та закритих запитань, пропорційність градацій у відповідях та ін. Наступним етапом є опис спрямованості діяльності корпоративної соціальної відповідальності за галузями (табл. 1., рис. 2). При обробці результатів анкетування використано такі статистичні показники, як: стандартне відхилення, асиметрія, ексцес, формули розрахунку коефіцієнта кореляції Персона. За допомогою кореляційного аналізу досліджено відразу два параметри статистичного зв'язку – напрям і тісноту. У результаті дослідження представлено результати статистичної обробки і статистичного аналізу кожного з розділів анкети, інтерпретацію та пояснення отриманих результатів. Так, спочатку було проведено розрахунок первинних показників описової статистики і здійснено порівняння оцінки респондентів за окремими пунктами анкети між собою. У розділі анкети відповідно до кожного запитання було поставлено означену змінну та проведено їх факторний аналіз. Виявлено фактори (як певні інтегральні показники), що використовувались як залежні змінні при кореляційному та дисперсійному аналізі. На оцінки, що надавались респондентами, визначено вплив таких факторів, як: стать, вік та спеціальність.

Таблиця 1

Спрямованість діяльності корпоративної соціальної відповідальності

№ з/п	Галузь	Регулярно	Досить часто	Інколи	Ніколи
1.	Дозвілля	84	87	64	65
2.	Екологія	87	95	64	54
3.	Культура	55	58	100	87
4.	Наука і технології	77	57	64	102
5.	Освіта	73	93	96	38
6.	Охорона здоров'я	84	60	77	79
7.	Підтримка громадських ініціатив	37	45	61	157
8.	Підтримка розвитку бізнесу	13	31	94	162
9.	Права людини	31	67	61	141
10.	Розвиток громади	75	93	54	78
11.	Розвиток медіа	76	85	92	47
12.	Соціальний захист	52	26	63	159

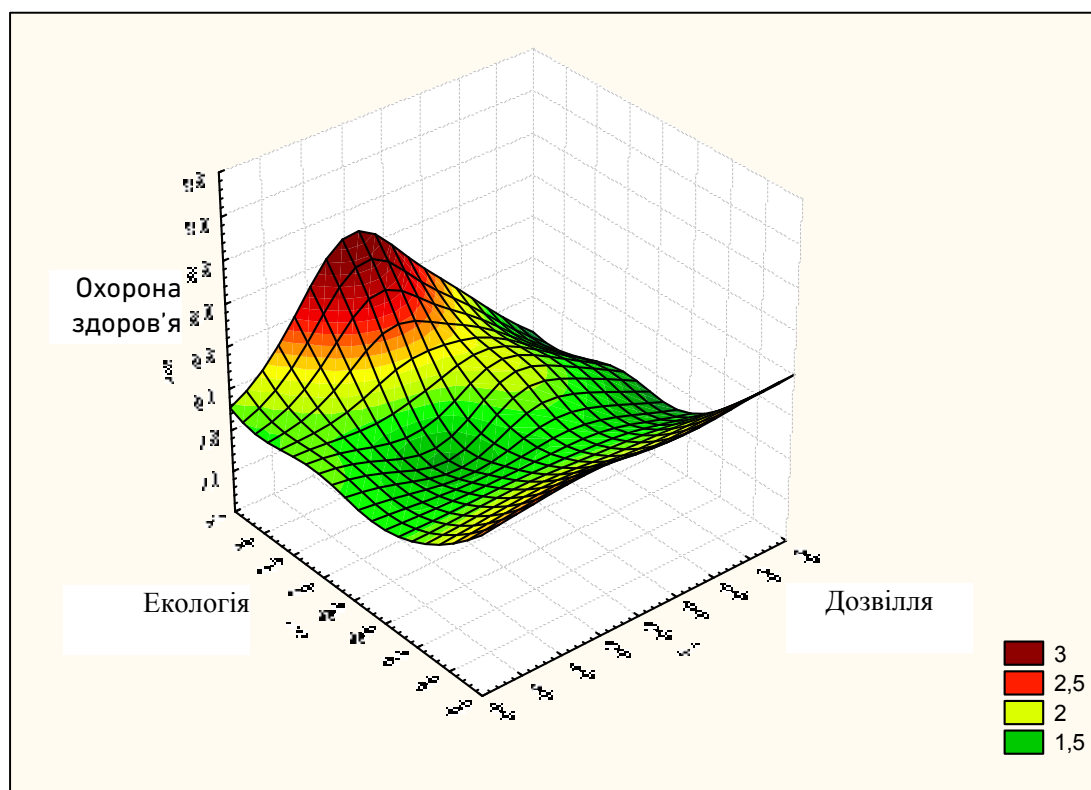

Рис. 2. Взаємозалежність між основними напрямками реалізації підприємствами соціальних програм

Основою забезпечення реалізації соціальних програм підприємствами є здійснення політики корпоративної соціальної відповідальності відповідно до зазначених завдань і цілей, які визначають напрями діяльності та специфіку. У роботі підтверджено, що персонал підприємства має власні індивідуальні цілі і завдання, які в процесі трудової діяльності можуть суперечити цілям підприємства в цілому. Внаслідок наявності розбіжностей між інтересами працівників виникають конфлікти, які негативно впливають на ефективність функціонування підприємств, плинність кадрів, зниження обсягів виробництва та ін.

Перелік проблем практично повністю співпадає з труднощами, які перешкоджають загальному розвитку КСВ в Україні. Крім того, учасники фокус-групи проведеного дослідження вказали, що для ефективної роботи недостатньо професійних співробітників та наявності

обмежень бюджету фондів на окремі статті витрат. В основу побудови системно-динамічної моделі оцінки рівня КСВ, яка найбільш точно та якісно відображає процес системно-динамічного підходу і запропонованої структури моделювання, покладено результати анкетування з питань доцільності запровадження соціальних програм на підприємствах (рис. 3).

У якості основних структурних блоків моделі сформовано блок оцінки динаміки показників, що входять до системи запропонованих індексів, які обчислюються у наступному розрахунковому блоці. За умови нормування значень у блоці розрахунку інтегральних показників визначається узагальнене значення показника рівня КСВ, аналіз якого у динаміці вказує на можливість збільшення або зменшення рівня ефективності застосування КСВ. Практична значущість побудови системно-динамічної моделі полягає в

можливості обґрунтування вибору показників, які впливають на встановлення значень соціальних та економічних індексів і дозволять у майбутньому визначити та оцінити можливості підвищення ефективності впровадження КСВ. Використання системно-динамічної моделі уможлиблює відтворення процедури моделювання за вказаними показниками та спирається на реальні дані і статистичну інформацію щодо процесів та явищ, які моделюються.

На основі проведених досліджень визначено основні проблеми, які постають перед

підприємствами при формуванні корпоративної соціальної відповідальності (табл. 2).

В цілому в Україні прояви корпоративної соціальної відповідальності зазвичай носять спонтанний характер і не є частиною плану щодо формування іміджу підприємства. При цьому існує тенденція, що рішення про фінансування заходів щодо соціального інвестування приймаються вищим керівництвом на підставі особистих поглядів та міркувань, а очікуваний вплив на фінансові результати підприємства не прораховується заздалегідь.

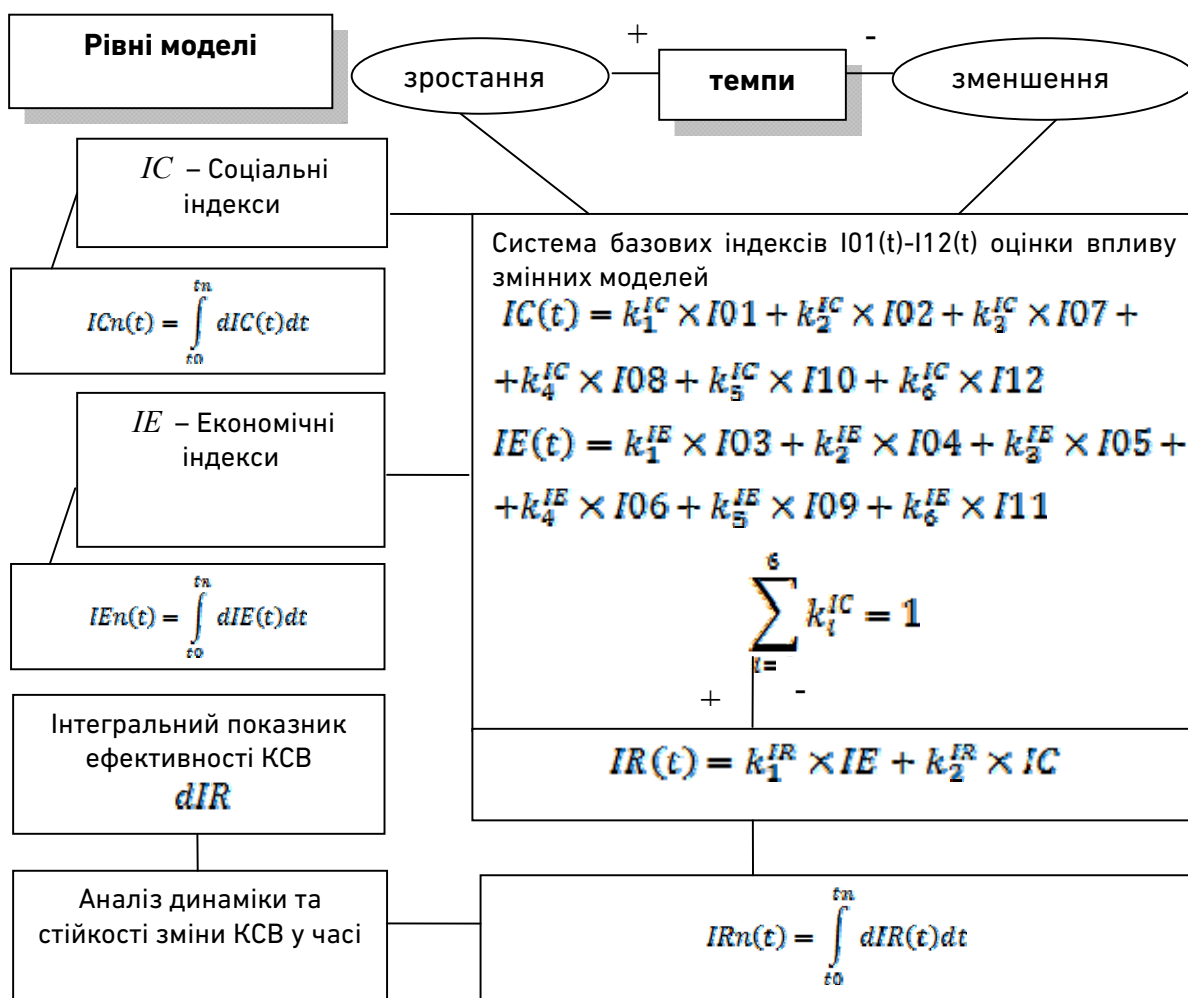

Рис. 3. Блок-схема основних елементів системно-динамічної моделі оцінки рівня корпоративної соціальної відповідальності

Таблиця 2

Проблеми формування корпоративної соціальної відповідальності підприємств

№ з/п	Основні проблеми	У відсотках			
		Турбує	Досить часто	Інколи	Не турбує
1.	Авторитарні методи управління	1	5	10	84
2.	Корупція	26	28	19	26
3.	Некомпетентність представників органів влади	35	15	32	18
4.	Невпевненість в завтрашньому дні	38	26	22	13
5.	Низькі темпи розвитку корпоративної культури	13	25	20	42
6.	Підвищення цін	41	29	17	13
7.	Зниження рівня життя	42	33	9	16
8.	Збільшення темпів безробіття	29	31	26	14
9.	Відсутність корпоративного кодексу на підприємстві	8	11	19	62
10.	Гендерні питання	7	9	25	59
11.	Низька ефективність управління	33	17	27	23

У результаті досліджень автором було визначено основні групи проблем: значний вплив (некомпетентність представників органів влади – 35%, невпевненість у завтрашньому дні – 38%, підвищення цін – 41%, зниження рівня життя – 42% та низька ефективність управління – 33%); досить часто турбують (корупція – 28% та збільшення темпів безробіття – 31%); не турбують (авторитарні методи управління – 84%, низькі темпи розвитку корпоративної культури – 42%, відсутність корпоративного кодексу на підприємстві – 62% та гендерні питання – 59%). Даний результат є природним і таким, що досить точно відображає практичний баланс нинішніх можливостей і інтересів держави та приватного сектора.

Небажаною з точки зору суб'єктів господарювання є ситуація, за якої на них покладаються основні завдання щодо соціального забезпечення населення. Очевидно, що держава, а не підприємства, володіє необхідними ресурсами для виконання такої функції (в першу чергу, це ті засоби, які

надходять до бюджету у вигляді податків).

Як показало дослідження, найбільш обґрунтованим для підприємств було б спрямувати діяльність з КСВ на часткове або повне кредитування співробітників з метою придбання житла, спорудження будівель або надання житла для проживання співробітників з родинами без права передачі у приватну власність. Таке явище, що вже з'явилося давно на українському ринку (практично в один час із виникненням звичайної іпотеки), має назву «корпоративна іпотека».

На основі проведених досліджень автором запропоновано прогностичні значення узагальнюючої характеристики, визначено рівень стійкості отриманих оцінок за умови взаємопов'язаності та взаємообумовленості впливу показників один на одного, апробовано методику розрахунку ефективності застосування КСВ підприємств у межах проблеми вимірювання соціального внеску підприємств. Представлено методику оцінки ефективності використання КСВ за умови збереження

економічної і соціальної складових, що трансформувались у систему соціальних та економічних індексів.

Висновки. Послідовне впровадження запропонованих заходів уможливить розробку таких підходів до соціальної відповідальності підприємств, які б базувались на загальноприйнятих міжнародних принципах соціальної відповідальності та передбачали б форми здійснення політики соціальної відповідальності з урахуванням особливостей України.

В умовах сьогодення внаслідок проведення соціально-економічних реформ постає необхідність розроблення механізмів соціальної орієнтації економіки, фундаментом яких стануть конкуренція і ринок. У зв'язку з поширенням системи інтегрованого маркетингу відбувається процес масивної революції, що уможливорює вирішення проблем між структурами потреб і виробництва, чим буде підтримано соціальну спрямованість виробництва, його підлеглість задоволенню потреб населення.

Внаслідок проведення аналізу механізмів реалізації соціальних програм і їх фінансування в будівництві виявлено, що скорочення обсягів будівництва житла та збільшення

незавершеного будівництва активізувало житлову проблему, що є однією з найскладніших у всьому спектрі соціальних відносин. Автором встановлено, що будівництво як вид економічної діяльності може вирішувати поставлені перед ним завдання, але необхідними є його модернізація і технологічне оновлення. Держава в свою чергу повинна створити такі умови для діяльності підприємств, за яких впровадження нових технологій у будівництво було б економічно вигідним та доцільним.

При визначенні особливостей середовища та виявленні тенденцій реалізації КСВ підприємствами було встановлено, що в Україні потенціал участі приватного сектора у вирішенні соціальних завдань застосовується далеко не в повній мірі. З метою максимального використання цього потенціалу, необхідним є створення низки сприятливих зовнішніх умов, включаючи прозору політику держави щодо проблем взаємодії у соціальній сфері, розвиток спеціалізованих некомерційних неурядових організацій тощо. Результатами виконаних досліджень підтверджується теза про готовність підприємств брати більш активну участь у вирішенні соціальних проблем.

Список використаних джерел

1. Гессен А. Є. Становлення системи корпоративної соціальної відповідальності. *Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії. Сер. Економічні науки.* Дніпропетровськ, 2009. № 2 (22). С. 25–30 (0,36 д.а.).
2. Гессен А. Є. Принципи корпоративного управління та визначення особливостей здійснення соціальної відповідальності корпораціями. *Економіка: проблеми теорії та практики* : зб. наук. праць Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара. Дніпропетровськ, 2010. Т. 8. Вип. 264. С. 2169–2175 (0,43 д.а.).
3. Гессен А. Є. Розробка рекомендацій розвитку соціальної відповідальності корпорацій в будівельній галузі. *Економіка: проблеми теорії та практики* : зб. наук. праць Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара. Дніпропетровськ, 2010. Т. 1. Вип. 265. С. 64–72 (0,58 д.а.).
4. Гессен А. Є. Формування іміджу корпорацій

через КСВ: зарубіжний досвід. *Вісник Дніпропетровського університету. Сер. Світове господарство і міжнародні економічні відносини.* Дніпропетровськ, 2011. Т. 19. Вип. 10/2. С. 7–13. (0,36 д.а.).

5. Гессен А. Є. Удосконалення організаційної культури будівельних підприємств шляхом розвитку корпоративної соціальної відповідальності. *Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії. Сер. Економічні науки.* Дніпропетровськ, 2012. № 2 (28). С. 41–45. (0,29 д.а.).

6. Сазонець І. Л., Гессен А. Є. Соціальні програми підприємства та вдосконалення системи послуг. *Ефективна економіка* : електронне наукове фахове видання ДДДАЕУ. 2014. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=375> (дата звернення: 15.07.2019).

7. Особистий внесок здобувача: розглянуто механізм підвищення дієвості соціальних програм підприємств в Україні за рахунок посилення корпоративної соціальної

відповідальності. (0,84 д.а, особисто автора – 0,45 д.а.).

8. Гессен А. Є. Анализ перспектив и практического применения моделей корпоративной социальной ответственности иностранными строительными компаниями. *Social Educational Project of Improving Knowledge in Economics* : Journal L'Association 1901 «SEPIKE»

References

1. Hessen A. Ye. Stanovlennia systemy korporativnoi sotsialnoi vidpovidalnosti. *Visnyk Dnipropetrovskoi derzhavnoi finansovoi akademii. Ser. Ekonomichni nauky*. Dnipropetrovsk, 2009. № 2 (22). S. 25–30 (0,36 d.a.).

2. Hessen A. Ye. Pryntsypy korporativnoho upravlinnia ta vyznachennia osoblyvosti zdiisnennia sotsialnoi vidpovidalnosti korporatsiiamy. *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky* : zb. nauk. prats Dnipropetrovskoho natsionalnoho universytetu im. Olesia Honchara. Dnipropetrovsk, 2010. T. 8. Vyp. 264. S. 2169–2175 (0,43 d.a.).

3. Hessen A. Ye. Rozrobka rekomendatsii rozvytku sotsialnoi vidpovidalnosti korporatsii v budivelni haluzi. *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky* : zb. nauk. prats Dnipropetrovskoho natsionalnoho universytetu im. Olesia Honchara. Dnipropetrovsk, 2010. T. 1. Vyp. 265. S. 64–72 (0,58 d.a.).

4. Hessen A. Ye. Formuvannia imidzhu korporatsii cherez KSV: zarubizhnyi dosvid. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Ser. Svitove gospodarstvo i mizhnarodni ekonomichni vidnosyny*. Dnipropetrovsk, 2011. T. 19. Vyp. 10/2. S. 7–13. (0,36 d.a.).

5. Hessen A. Ye. Udoskonalennia orhanizatsiinoi kultury budivelnykh pidpriemstv shliakhom rozvytku korporativnoi sotsialnoi vidpovidalnosti. *Visnyk Dnipropetrovskoi derzhavnoi finansovoi akademii. Ser. Ekonomichni nauky*. Dnipropetrovsk,

Norderstedt, Deutschland Poitiers, France. 23.10.2013. S. 204–207 (0,29 d.a.).

9. Сазонец І. Л., Гессен А. Є. Теоретичні та практичні підходи до формування державних і корпоративних соціальних програм. *Стратегія і тактика державного управління*. 2018. № 1-2. С. 111–118.

2012. № 2 (28). S. 41–45. (0,29 d.a.).

6. Sazonets I. L., Hessen A. Ye. Cotsialni prohramy pidpriemstva ta vdoskonalennia systemy posluh. *Efektivna ekonomika* : elektronne naukove fakhove vydannia DDDAEU. 2014. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=375> (data zvernennia: 15.07.2019).

7. Osobystyi vnesok zdobuvacha: rozghliano mekhanizm pidvyshchennia diievosti sotsialnykh prohram pidpriemstv v Ukraini za rakhunok posylnnia korporativnoi sotsialnoi vidpovidalnosti. (0,84 d.a, osobysto avtora – 0,45 d.a.).

8. Hessen A. Ye. Analiz perspektyv y praktycheskoho pryomeneniya modelei korporativnoi sotsialnoi otvetstvennosti ynostrannymy stroitelnyy kompaniiamy. *Social Educational Project of Improving Knowledge in Economics* : Journal L'Association 1901 «SEPIKE» Norderstedt, Deutschland Poitiers, France. 23.10.2013. S. 204–207 (0,29 d.a.).

9. Sazonets I. L., Hessen A. Ye. Teoretychni ta praktychni pidkhody do formuvannia derzhavnykh i korporativnykh sotsialnykh prohram. *Stratehiia i taktyka derzhavnoho upravlinnia*. 2018. № 1-2. S. 111–118.

УДК 330:339.94

<https://doi.org/10.31713/st1-2201915>

JEL : E 27, F 23, O 31

Поляков М. В.,

д.е.н., доцент,

професор кафедри міжнародних економічних відносин

Національного університету водного господарства

та природокористування, м. Рівне

МОДЕЛІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ